

Rekompozicija tijela lutke Barbie- istraživanje kulturološkog nasljeđa i psihološkog utjecaja

Gojkov, Zorica

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:251:363441>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-23**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU
ODSJEK ZA VIZUALNE I MEDIJSKE UMJETNOSTI
PREDDIPLOMSKI STUDIJ LIKOVNE KULTURE

ZORICA GOJKOV

**REKOMPOZICIJA TIJELA LUTKE BARBIE -
ISTRAŽIVANJE KULTUROLOŠKOG
NASLJEĐA I PSIHOLOŠKOG UTJECAJA**

ZAVRŠNI RAD

Mentor: izv. prof.dr.art Ines Matijević Cakić

Sumentor: Margareta Lekić, umj. sur.

Osijek, 2019.

Sadržaj

Sažetak

1. UVOD.....	5
2. POVIJEST LUTKE BARBIE	6
3. RAZVOJ I ŠIRENJE PROIZVODNJE.....	7
4. KULTUROLOŠKO NASLJEĐE	8
5. RODNA SEPARACIJA IGRAČAKA I PSIHOLOŠKI UTJECAJ	11
6. UMJETNICI KOJI SU RADILI S BARBIE LUTKAMA.....	12
7. IZVEDBA ZAVRŠNOG RADA.....	18
8. ZAKLJUČAK.....	22
LITERATURA	23
IZVORI.....	23

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja _____ potvrđujem da je moj _____ rad
diplomski/završni
pod naslovom _____

te mentorstvom _____

rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranog rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog/diplomskog rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanove.

U Osijeku, _____

Potpis

Sažetak

Barbie lutka, predmet čija je svrha prije svega igračke koja animira djecu. Njome se igraju uglavnom djevojčice čime možemo uočiti da je igračka rodno određena. Šireći maštu, umovima djevojčica stvara sliku idealnoga tijela i ljepote koju u stvarnome životu ne možemo poistovjetiti s realnim izgledom tijela žene. Takav utjecaj i njegove posljedice potaknule su me na istraživanje i promišljanje na koji način mogu te procese učiniti vidljivim.

Završni rad pod nazivom Rekompozicija tijela lutke Barbie - istraživanje kulturološkog nasljeđa i psihološkog utjecaja problematizira navedeni proces kroz rekonponiranje tijela Barbie lutke. Likovni problem rekompozicije tijela lutke kroz gipsane odljeve rezultiralo je poticanjem na promišljanje o fenomenu kulturološkog nasljeđa i psihološkim razvojnim utjecajima tijekom odrastanja djevojčica.

Rad se sastoji od instalacije koja se sastoji od stola na kojem su poput mesa izloženi pokidani dijelovi tijela lutke Barbie. Takvim ustrojstvom rada dijelovi sugeriraju pokidanu iluziju savršenog tijela.

Ključne riječi

Barbie, lutka, proporcije, ljepota, rekompozicija, kalup, gips, skulptura

Keywords:

Barbie, doll, proportions, beauty, recomposition, mold, gypsum, sculpture

1. UVOD

Završni rad *Rekompozicija tijela lutke Barbie - istraživanje kulturološkog nasljeđa i psihološkog utjecaja* bavi se međusobnim odnosom Barbie lutke popularno u Hrvatskoj zvane *barbika* i ljepote te njezina reprezentacija u kulturi današnjice. Inspiracija za ovaj rad nastala je iz promišljanja o utjecaju lutke na djecu koja gradi nerealnu sliku idealne ljepote radi njezinih krivo utemeljenih proporcija te kako u odnosu na to djeluje na razvojnu psihologiju tijekom odrastanja djevojčica.

Ideja rada proizlazi iz promišljanja psiholoških i kulturoloških utjecaja koji lik Barbie ostvaruje na djevojčicama te promjenu idealno lijepoga u odnosu na vrijeme i trendove. Njezin razvoj u različitim oblicima zanimanja koji povežem s razvojem žene i njezinim zaduženjima u prošlosti u odnosu na sadašnjost. Sveprisutnost motiva lutke Barbie u medijima i predmetima svakodnevne upotrebe poput printeva na majicama ili torbama izdiže ovaj motiv iz segmenta igre u segment svakodnevnog života i može se primijetiti da je motiv sveprisutan u svakodnevnim rutinama mnogih djevojčica. Cilj je ovoga završnog rada istražiti i vizualizirati fenomene koji se pojavljuju uz problematiziranje lika Barbie u širim društvenim okvirima poput kulturološkog nasljeđa i psihološkog utjecaja na život djevojčica i kasnije žena.

Likovni rad ustrojen je metodom *rekompozicije tijela Barbie* na način da je originalna Barbie umnažana u gipsanim odljevima koji su se raspali na veće ili manje dijelove tijela. Ovakva metoda primijenjena je kako bi degradirala nerealne odnose proporcija. Navodim na postojanje nesavršenosti ljudskog tijela i Barbie lutke nepredstavljene djeci takve nego kao suprotnost kojom razvijaju kriva razmišljanja o ljepoti i izgledu. Istražujem kulturološko nasljeđe, te ima li ružičasta boja poveznice sa kulturom ili biološkim nasljeđem te zašto postoji podjela na muške i ženske boje.

2. POVIJEST LUTKE BARBIE

Najprodavanija i najprofitabilnija lutka Barbie nastala je pedesetih godina prošloga stoljeća. Proizvod je Ruth Handler, čiji je suprug bio vlasnik kompanije za proizvodnju igračaka. Promatrajući igru svog djeteta primijetila je više obraćanja pažnje na papirnatu lutku koje izgledaju kao ljudi nego na lutke bebe, te je tako odlučila proizvesti novu lutku, Barbie, oblika odrasle žene. Izgled lutke Barbie se kroz šesdeset godina postojanja mijenjao i razvijao kroz različite oblike i proporcije. Između ostalog i radi feminističkih reakcija gdje su se žene zalagale za manju pristranost u estetici, a veću u razvoju uma žene, djevojke i/ili djevočice, ali nije se mijenjala činjenica da nakon toliko godina gradi ideale djeci koja si njome postavljaju uzore kako bi trebalo izgledati, želju za određenim izgledom. Unatoč promjenama lutke ona i dalje predstavlja iskrivljenu ljepotu.

Posjeduje krivo utemeljene proporcije, te nameće ne samo djevojčicama nego i odraslim ženama uzor koji predstavlja nerealnu ljepotu.

3. RAZVOJ I ŠIRENJE PROIZVODNJE

Od nastanka Barbie je bila predmet ljepote za cijeli svijet. Činjenica je da je Barbie prva američka ikona, ali nije se proizvodila u SAD-u jer je bila preskupa. Tvrtka Mattel njezinu je proizvodnju prebacila u Japan, Tajvan, Indoneziju i Kinu. U različitim geografskim područjima ljepota je gledana iz druge perspektive na različite načine, no ona je ipak ostala igračka koja je djevojčicama diljem svijeta ideal. Proizvođači su ju prilagođavali različito utemeljenim gledanjima na ljepotu i zbog toga razvijali njezine tipove s namjerom većeg poistovjećivanja djevojčica s njom. Jedan od primjera utjecaja na različite kulture je barbika s hidžabom, maramom kojom su Muslimanke umotane. Proširenje u razvoju i industrija uspjela je privući pažnju i utjecati na one kojima je klasična plava barbika, dugih nogu bila ružna i odbojna te su na taj način dobile priliku igrati se onom promijenjenog izgleda. Kako bi ju prikazali u boljem svjetlu proizvedene su barbike uspješnih žena: Katherine Johnson- matematičarka NASA-e koja je probila barijere rase i spola, Yuan Yuan Tan - prima balerina, Sara Gama- talijanska nogometašica, Frida Khalo -umjetnica. Ovu lutku su povezali s inspirativnim ženama kako bi joj povećali vrijednost, ali lutke nemaju sličnost sa njihovim realnim fizičkim izgledom.

Poveznica je njihovo ime koje je proizvođačima poslužilo kao trik za još bolju prodaju.

Unatoč povezivanju Barbie lutke s uspješnim ženama i njezinom prikazu kroz mnogobrojna zanimanja uspjeh žene se i dalje mjeri prema izgledu.

Jedan od najkontroverznijih primjeraka lutke Barbie bio je onaj u kojemu je upakirana zajedno s vagom i knjigom u ruci naslova: Kako izgubiti težinu?

„1995. godine suradnici međunarodnog časopisa za poremećaje u prehrani izračunali su da bi joj u ljudskoj veličini grudi bile opsega devedeset i osam centimetara, struk četrdeset i šest, a bokovi osamdeset i šest centimetara”¹ Brzo se rasprodala te je postala primjer male žene iz snova. Ideal je ovisan i stvoren od strane raznih oglašivača. Modni brandovi, reklame i mediji imaju veliku ulogu u tome.

¹ Izvor- <http://www.hrsvijet.net/index.php/magazin/138-arhiva-stari-hrsvijet-net-2/2947-barbie-najpoznatija-lutka-na-svijetu-ulazi-u-ezdeseto-desetlje-ivota-video>

4. KULTUROLOŠKO NASLJEĐE

Stvorena kao lutka za djevojčice Barbie se raširila do mjere postanka modne i kulturne ikone. Našla se na platnu američkog pop art umjetnika Andija Warhola te je jedna ulica u New Yorku preimenovana u „Barbie bulevar”. Promijenila je gledanja društva na ljepotu koje je donijela u sasvim drugačijem obliku nego ostale igračke, čime možemo uočiti njezin ogroman utjecaj na suvremeno društvo. Jedna od protivnica nerealnih proporcija ove lutke bila je američka novinarka i politička aktivistica Gloria Steinem čiji je dokumentarni film „ Mala ramena: Preispitivanje Barbike” (Tiny Shoulders: Rethinking Barbie) „Ona je bila sve što mi nismo željele biti, ali nam je rečeno da to budemo” (Gloria Steinem)²

Barbie lutka je sa sobom donijela stereotipe ljepote koji podsvjesno djeluju na djevojčice, te im kroz igru svojim nerealnim izgledom nameće ideju lijepoga i idealnoga što u stvarnome životu nije u tom obliku i toga izgleda. Donoseći stereotipe utjecala je i na odrasle žene promjenom svijesti o doživljavanju tijela. Utjecaj je primjetan u odnosu na prošlost kada žene nisu bile karakterizirane izgledom, njihova vrijednost se očitovala u radnim sposobnostima i plodnosti. Kao obiteljski članovi najviše su pridonosile kućanskim poslovima.

Važnost ljepote se počela povećavati nakon industrijske revolucije kada je industrijalizacija i sustav tvornica odvojila ženu od kuće i pružila joj mogućnost zarađivanja za obitelj kao što je to do tada radio muškarac.

Dolaskom modernog doba i osuvremenjavanjem te razvojem medija žena je sve više predstavljana kao reklama za određene proizvode. Od reklama za kozmetiku do onih za gume automobila. Njezin vizualno dobar i dovoljno atraktivan prikaz je asocijacija za dobar proizvod čime se utječe na ljudsku podsvjest kako bi kupili ono što je oku ugodno.

Suvremeno doba je povezalno ženu i modu s Barbie lutkom. Dobar primjer za ovaj fenomen su žive barbice u kutijama Svaka od jedanaest kutija posvećena je jednoj modnoj kući, a styling stvarnih lutkica kreiran je s ready-to-wear odjećom i modnim dodacima brandova” (H.B., 09.12.2014. u 17:44)³ Radi se o manekenkama obučenim u kreacije poznatih modnih brandova koje su smještene u kutije poput onih kutija u koje su upakirane barbice.

Lutka Barbie izazov je mnogim modnim kreatorima poput Jeremija Scotta i Kalra Lagerfelda. „Sramežljivo je ušla na scenu kolaboracijama high street brandova s kućom Mattel te

² Izvor- <https://lolamagazin.com/2018/05/05/kako-je-jedna-barbica-iz-1965-stvorila-kompleks-ljepote/>

³ Izvor- <https://www.fashion.hr/moda/svjetska-moda/kako-izgledaju-stvarne-barbice-90478.aspx>

kulminirala kolekcijom Jeremy Scotta za proljeće 2015. godine. Cijelu priču dodatno je začinio i veliki Karl Lagerfeld svojom verzijom Barbie koja je planula u samo jedno jutro.” (M.M., Ovo je najpoželjniji motiv sezone!, Objavljeno: 07.10.2014. u 13:53)⁴

Lutki Barbie posvećene su brojne manifestacije u svijetu u formi izložbi. Jedna od najpoznatijih je Velika retrospektiva najpoznatije lutke na svijetu pod nazivom *Barbie: The Icon* ovoga tjedna u MUDEC-u (Museo delle Culture).” (M.M., Lutka Barbie dobila najveću posvetu dosad, 30.10.2015. u 14:59).⁵ U Milanu 2016.godine izložena je serija barbika u pet tematskih dijelova : Barbie i : moda, obitelj, karijera, lutka svijeta prikazana u raznim nacionalnostima i slavne osobe.

Jedna od karakteristika Barbie lutke je ružičasta boja. Marketinški trikovi uspijevaju povezati djevojčicu i lutku replicirajući ju kroz crtane filmove, različite kostime s kojima se djeca mogu poistovjetiti, odjeća, obuća, školski pribor i drugo. Što nam govori da je utjecaj lutke i ružičaste boje raširen van samog predmeta i u ostalim oblicima. Poveznica s ružičastom bojom se osim kulturalnog povezivanja veže i sa biološkim razvojem. Na temelju istraživanja koje je provodila skupina neuroznanstvenika došli su do zaključka kako su ženske osobe naklonjenije odabiru crvenkastih nijansi te da se razlika u odabiru boje može objasniti biološkim razlikama između žena i muškaraca. Iako se ni sa čim nije moglo dokazati da je odabir ružičaste boje bila oduvijek prednost, a da ju nije nametnula suvremena kultura.

Kultura ljudi se mijenja utjecajem medija do granice mijenjanja identiteta pojedinca kako bi se što bolje uklopio u svijet drugih ljudi i određenog trenda koji je povezan s izgledom te se sugerira da je samoispunjenje proizvod usavršavanja vlastitog tijela. Od prošlosti do danas prikaz savršenog tijela u velikoj mjeri se očitava seksualnom privlačnošću koja je postojala oduvijek, ali u sadašnjici je izložena na televiziji, novinama, oglasima, internetu, a erotizirane su i dječje igračke.

Statistike pokazuju veliki nedostatak žena u filmovima obiteljske ili prijateljske tematike. Time se smanjuje njihovo pojavljivanje u ulogama koje nisu pretjerano seksualne te dolazi do manjka ženskih likova za indentifikaciju što djeci ostavlja više prostora za idealiziranje likova kao što su Barbie lutke , lutke Bratz ili seksipilne junakinje. Igračke takvog izgleda su pokazatelji promjene

⁴ Izvor- <https://www.fashion.hr/moda/trendovi/ovo-je-najpozeljniji-motiv-sezone-86312.aspx>

⁵ Izvor- <https://www.fashion.hr/lifestyle/kultura/lutka-barbie-dobila-najvecu-posvetu-dosad-108389.aspx>

kulture namijenjene djevojčicama. Iako se uljepšavanje oduvijek povezivalo sa ženskim rodnom i poticalo na njega, danas se osim toga nameće ideja kako bi trebale biti seksualno privlačne.

U suvremenoj kulturi možemo uočiti povezanost doživljaja iz djetinjstva protkanih u memoriju kako se reflektiraju u težnjama velikog broja žena koje na njima grade svoj identitet. Iz toga je vidljivo da velik broj žena pribjegava plastičnim operacijama i sličnim metodama šminke i farbanja kose pokušavaju dobiti izgled sličan lutki Barbie. Time svjedočimo da je ljepota trend čiji je cilj predstavljanje svijetu u obliku koji je definiran takvim te da je težnja usmjerena na izgled prihvaćenim u određenom vremenskom razdoblju što je pokazatelj podložnosti ljudskog uma nametanju lijepoga. Definicija ljepote ne postoji i upitno je je li ona predstavljena kao uzor trebala biti takva jer je u mnogim slučajevima otišla predaleko.

Primjeri za ovakve pojave u društvu su brojni poput raznih naslova u novinama i medijima: „Upoznajte muškarca koji ima 3000barbika”⁶ članak prikazuje muškarca koji sam sebe naziva Barbie Manom. „Četiri sobe i kupaonica u kući Stanleyja Coloritea na Floridi pretvorene su u male hramove kojima odaje počast popularnoj lutki.”- (tportal.hr, Objavljeno 08.03.2013 u 11:56) „Djevojka želi biti kao Barbie: Vadić ću rebra i još si povećati grudi”⁷.

⁶ Izvori- <https://www.tportal.hr/fun/clanak/upoznajte-muskarca-koji-ima-3-000-barbika-20130308>

⁷ Izvori- <https://www.24sata.hr/fun/cura-zeli-biti-kao-barbie-vadit-ce-rebra-i-jos-si-povecati-grudi-561637>

5. RODNA SEPARACIJA IGRAČAKA I PSIHOLOŠKI UTJECAJ

Trgovine igraćaka podijeljene su na ružičaste i plave dijelove tj. na dijelove igraćaka koje su namijenjene djevojčicama i dječacima. Podjela je utemeljena određenjima da je svaka „djevojčica princeza, a svaki dječak ratnik.”⁸ One u rukama imaju barbike, a oni superjunake. Nova tradicija podjele igraćaka na rodnost utječe na aspekte ponašanja djece, razvoj njihove komunikacije, odnosa prema drugima. Očekivanja koja su postavljena ne dozvoljavaju djeci u svakom trenutku izražavanje zanimanja za nešto što nije uobičajeno. Nogometnu igru djevojčica ili igru s lutkama dječaka.

Kultura današnjice se razvila prema podjeli spola na ružičasto i plavo koja je u usporedbi s prošlim vremenima bila drugačija kada su se dječaci i djevojčice igrali istim igračkama. Utjecaj na ovu razliku sada i prije ima razvoj proizvodnje i mogućnost odabira prema nebrojenim vrstama igraćaka čija je podjela izložena reklamama. Ovakve spolne podjele objašnjene su sa psihološke strane. Američki eksperimentalni psiholog Steven Pinker napisao je: „djevojčice se više igraju roditeljstva i iskušavaju društvene uloge, a dječaci se više vole igrati rata, lovice i upravljati predmetima.”⁹

Psihološki utjecaj se ogleda u želji za ostvarivanjem u nekome od zanimanja u kojima je barbika do sada prikazana. Djevojčice svojim mislima mogu stvarati ideje tko bi mogle biti jednoga dana, u čemu ostvarivati postignuća i shvatiti koliko je širok izbor onoga što bi mogle raditi.

Tako shvaćaju kako je ostvarivo biti u različitim profilima zanimanja te da nisu ograničene na klasičnu kućanicu koja se brine za obitelj i nema karijeru

Poistovjećivanje s lutkom nije prisutno samo u djetinjstvu. Suvremeno doba nosi nekolicinu primjera mijenjanja i uljepšavanja svog tijela na koje utječe možda najviše život slavnih osoba koje slijede zahtijevan stil života. Korigiranje vlastitog nezadovoljstva traje sve dok ne dođe u modu novi izgled koji je aktualan. Nametanja različitih trendova idealnih izgleda kroz djetinjstvo mogu stvoriti određene komplekse i razočarenja. Neprirodan tjelesni oblik nije bezazlen. Pokazatelji za to su pojave bolesti kao što su anoreksija i bulimija.

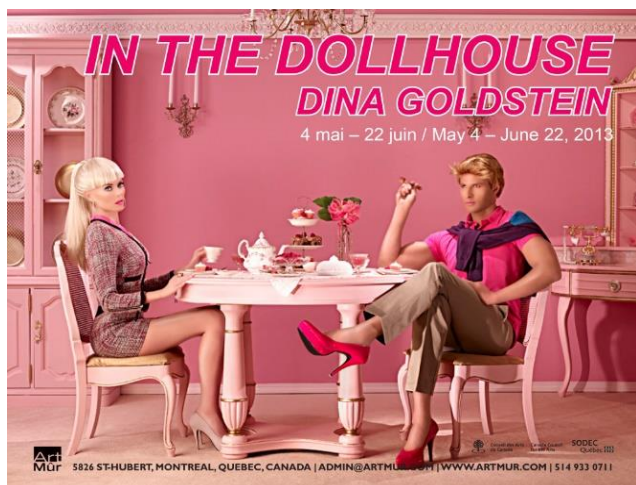
⁸ Izvori- Walter, Natasha-Žive lutke povratak seksizma, 2011

⁹ Izvori- Walter, Natasha-žive lutke povratak seksizma, 2011

6. UMJETNICI KOJI SU RADILI S BARBIE LUTKAMA

Problematiziranje Barbie lutke vidljivo je u radovima suvremenih umjetnika poput kanadske fotografkinje Dine Golstein, američke fotografkinje Sarah Haney, belgijske umjetnice Anet Tas, francuske umjetnice Joselyn Grivaud, te hrvatskih umjetnica Pauline Jazvić i Marijane Stanić.

Kanadska umjetnica Dina Goldstein je konceptualni fotograf specijalizirana za stvaranje vizualnih serija koje postavljaju ono što je svjetovno i svakodnevno u neobičan kontekst. Jedan od njezinih projekata je „U kući lutaka“, serija koja zaviruje u svakodnevni život bračnog para Barbie i Kena i pomoću njih prikazuje svakodnevne probleme suvremenih bračnih parova.

Slika 1, Slika 2, - Dina Golstein- In the Dollhouse, izvor <http://inthedollhouse.net/exhibitions/>¹⁰

¹⁰ Izvor <http://inthedollhouse.net/exhibitions/>, preuzeto dana 11.7.2019.

Barbie na prvi pogled deluje savršeno, lijepa je, nasmijana i ima nekoliko uspješnih karijera. Američka fotografkinja Sarah Haney kao odrasla, počela je razmišljati o osmjehu Barbie lutke koji joj je bio jak utisak iz djetinjstva i o tome što se krije iza njega. Sarah se pita kakav je zaista život žene koja ima poremećaj ishrane, zavisna je od plastične kirurgije, opsjednuta je svojim tijelom pa zato kroz svoje fotografije predstavlja tajne života ne same Barbike već ljudi sa kojima je ona izjednačuje.

Slika 3 -Sarah Haney- Tamna strana Barbikinog života, izvor <http://sarahhaney.com/index.php>¹¹

¹¹ Izvor <http://sarahhaney.com/index.php>, preuzeto dana 11.7.2019.

Ogorman val koji izgleda kao da se idiže iz pijeska a visok je skoro tri metra i dugačak četiri metra. Val je napravljen od preko tri tisuće Barbika. Belgijskoj umjetnici Anet Tas su kao inspiracija poslužile uspomene iz djetinjstva. Po njenim riječima, skulptura je simbol svih osobnih priča bivših vlasnika lutaka koje je kupovala u trgovinama polovne robe. Htjela je na univerzalan način predstaviti taj dragocjen i kratak period života koji nazivamo djetinjstvom, kroz predmet koji je simbol igre i bezbrižne adolescentske zabave.¹²

Slika 4, slika 5- Anet Tas- Val barbika, izvor <https://www.blic.rs/slobodno-vreme/ovo-je-najbizarnije-umetnicko-delo/wgqge71>

Joselyn Grivaud je francuska umjetnica i obožavateljica Barbike koja je muze čuvenih umjetničkih djela zamjenila ovom čuvenom lutkom. Htjela je na ovaj način spojiti svoje lijepe uspomene na igru iz djetinjstva sa slikama kojima se divi. Umjetnica kaže da joj je smetalo što je njena omiljena lutka često kritizirana zato što je „previše mršava, površna, marketinška...“ pa ju je htjela prikazati u nekim scenarijima koji su kroz povijest prihvaćeni i cjenjeni.¹³

¹²Izvor,<http://www.rtcg.me/magazin/zanimljivosti/46606/ogromni-talas-od-barbika.html>,
<https://www.blic.rs/slobodno-vreme/ovo-je-najbizarnije-umetnicko-delo/wgqge71>, preuzeto dana 11.7.2019.

¹³ Izvor, <https://www.theguardian.com/artanddesign/gallery/2012/jan/29/fine-art-posed-by-barbies>, preuzeto dana 11.7. 2019.

Slika 6, -Joselyn Grivaud-Vermeer's Girl with a Pearl Earring, izvor

<https://www.theguardian.com/artanddesign/gallery/2012/jan/29/fine-art-posed-by-barbies>

14

Slika 7, -Joselyn Grivaud- Leonardo Da Vinci's Mona Lisa

<https://www.theguardian.com/artanddesign/gallery/2012/jan/29/fine-art-posed-by-barbies>

¹⁴ Izvor, <https://www.theguardian.com/artanddesign/gallery/2012/jan/29/fine-art-posed-by-barbies>, preuzeto dana, 11.7.2019.

Barbie je medij kojim hrvatska umjetnica Paulina Jazvić progovara o svojem viđenju društvene stvarnosti, o globalizaciji i potrošačkom društvu te pokušaju ukalupljivanja čovjeka u okvire koje nameće društvo. Dok dječja modna ikona šalje jasnu poruku – sugerira određeni izgled i ulogu koju bi bilo poželjno dostići želimo li biti uspješni i društveno prihvaćeni – Paulina Barbikinu poruku materijalizira i doslovno prevodi ideju prilagodbe u društveno poželjne norme ponašanja.¹⁵

Slika 8, slika 9 - Fashion Talks, detalji / dettagli <http://paulinajazvic.hr/pdf/catalog5.pdf>

¹⁵ Izvor- <http://paulinajazvic.hr/pdf/catalog5.pdf> , <https://www.culturenet.hr/default.aspx?id=65589> , preuzeto dana 11.7.2019.

Hrvatska umjetnica Marijana Stanić prezentira glamurozni život Barbie lutke stripom koji je stvoren po njoj. Barbie lutka je u njezinom stripu doputovala u Veneciju, te uskače u filmsku ulogu kao zamjena. Stripovske oblačiće ostavlja prazne simbolički prikazujući ispraznost komunikacije, dok je u pozadini pušten razgovor Barbie lutke i Kena. „Kao što Barbie lutku okružuje kičasti glamur tako i šutnju lutke u stripu nadomješta privid komunikacije – komunikacijski kič- u Barbie komunikacijskom svijetu međuljudski odnos je teret.”¹⁶

Slika 10, bez naziva, <https://www.culturenet.hr/print.aspx?id=8117> ¹⁷

¹⁶ <http://www.kgz.hr/hr/dogadjanja-10/marijana-stanic-istinita-prica/19645>

¹⁷ Izvor, <https://www.culturenet.hr/print.aspx?id=8117>, preuzeto dana, 3.9.2019.

7. IZVEDBA ZAVRŠNOG RADA

Završni rad *Rekompozicija tijela lutke Barbie* - istraživanje kulturološkog nasljeđa i psihološkog utjecaja sastoji se od stola na kojem su poput mesa izloženi raspadnuti odljevi. Obzirom na široku proizvodnju Barbie lutke i njezin isto takav utjecaj mnogobrojnošću dijelova sam prikazala pokidanu iluziju idealne ljepote koju predstavlja. Ljudske različitosti, mane i nesavršenosti prikazane polomljenim gipsanim dijelovima koji su pravljene pomoću kalupa napravljenih od jedne „idealne” Barbie lutke.

Proces izrade kalupa sam radila tako što sam polovicu barbice cijelom njezinom veličinom položila u glinu. Kada je bila na pola u glini, drugu stranu sam premazala višenamjenskim, sanitarnim silikonom. Isti proces se ponavlja s druge strane kako bih dobila prednju i straznju stranu lutke. Nakon silikona slijedila je izrada gipsanog kalupa, čija je namjena bila držanje silikonskog kalupa kako bi se gipsana tekućina lakše ulijevala. Višestruko ponavljanje samoga procesa pokazalo je nepraktičnost gipsanog dijela kojega sam prestala koristiti te sam gušćim gipsom punila silikonske dijelove bez pomoći drugog kalupa. Različito debljine i veličine silikonskog kalupa dovela je do različite veličine i debljine proizvedenih dijelova. Tako uz krivo utemeljene proporcije barbice njezinim likom ju prikazujem i u drugačijem obliku. Rupe i nepravilnosti koje su se događale tijekom procesa izrade svojim nedostatkom su dio lutke koja je simbol ljepote. Time otvaram pitanje je li njezina ljepota uništena drugim ljudima ili je i dalje lijepa.

Slika 10, -kalup 1

Slika 11,- kalup 2

Slika 12, -dio cjeline 1

Slika 13, -dio cjeline 2

Odlivene dijelove izložila sam sve zajedno, isprepletene međusobno. Postavljene na stolu prikazuju ljudsko meso koje je izloženo pogledima drugih ljudi. Time želim sugerirati na tijela korigirana utjecajem tuđih mišljenja, medija i trendova. Postavljajući nam na pladnju reklame nečega što je moderno prihvaćeno bezupitno je li to korisno za nas ili ne. Uz mijenjanje naše vanjštine, mijenja se i ljudska svijest. Sukladno tome izloženost uništenih i destrukturnih lutaka aludira na poticanje izlaganja ljudi svijetu u obliku kojem jesu sa svojim umom i osobnošću, kvalitetama koje nas najviše razlikuju jedne od drugih.

Slika 14,- Barbie 1

Slika 15,- Barbie 2

8. ZAKLJUČAK

Promatranje nezadovoljstva ljudi njihovim tijelom koje svakodnevno izražavaju u mojoj okolini potaknulo me je na razmišljanje o ljudskoj nesigurnosti i slabosti na tu temu, izrazito ženske osobe koje su masovno opterećene praćenjem ljepote nametnute trenutnom modom. Razdoblje u kojemu su trend bile izrazito mršave djevojke potaknulo je mnoge na dijete, izgladnjivanja koja mogu dovesti do ozbiljnih poremećaja u ishrani i bolesti. Suprotno tome u nekom drugom vremenskom razdoblju je moderan tip punijih žena koje utječu na promjenu svijesti te plus size modeli odjednom preuzimaju pojam lijepoga. Smatram da su ljudi nezadovoljni svojim izgledom jer su nesigurni u vlastitu osobnost te podložni mišljenjima drugih ljudi i medijskim pritiscima koji su im baš iz toga razloga u mogućnosti nametnuti nove ideale.

Manipulacija ljudi i općenito vanjskih izvora na utjecaj osobe u smislu mijenjaja identiteta, razmišljanja, shvaćanja i gledanja na stvari oko sebe mi je poticajna za rad kao i slabost ljudskog uma na vizualne podražaje koji nam kreiraju vlastiti doživljaj ljepote nas samih i ljudi u našoj okolini. Zanimljive su mi same granice ljudskog uma, primanje vizije idealnoga pod utjecajem svjetskih medija, mode, reklamnih proizvoda koje mijenjaju ne samo umove odraslih nego i djece. Motivom lutke Barbie njezinim, destrukturnim gipsanim odljevima sam prikazala pokidanu iluziju savršenog izgleda koji psihološki mijenja umove djevojčica i žena. Mogućnost igračke, Barbie lutke za psihološke i kulturološke promjene je velika. Radi toga njezini raspadnuti dijelovi predstavljaju nesavršenosti i jedinstvenosti na koje ne bi trebala utjecati. Cilj mi je bio prikazati ideal savršenog izgleda koji je stvorila, te ju predočiti u neidealnom obliku.

LITERATURA

1. Grdešić, M (2013). Cosmopolitika. Zagreb : Disput
2. Kodrnja, J., Savić, S., Slapšak, S.(2010). Kultura drugi žene. Zagreb: Plejada
3. Walter, N (2011). Žive lutke povratak seksizma. Zagreb: Algoritam
4. Wolf, N (2008). Mit o ljepoti kako se prikazi ljepote koriste protiv žena. Zagreb: Jesenski i Turk

IZVORI

1. <http://www.hrsvijet.net/index.php/magazin/15-lifestyle/2947-barbie-najpoznatija-lutka-na-svijetu-ulazi-u-ezdeseto-desetlje-ivota-video> (11. srpnja 2019. godine)
2. <https://www.tportal.hr/fun/clanak/upoznajte-muskarca-koji-ima-3-000-barbika-20130308> (11. srpnja 2019. godine)
3. <https://lolamagazin.com/2018/05/05/kako-je-jedna-barbika-iz-1965-stvorila-kompleks-ljepote/> (11. srpnja 2019. godine)
4. <https://lolamagazin.com/2018/03/07/kakve-to-barbika-odaju-pocast-zenama-kad-opet-bas-i-nisu-prirodne/> (11. srpnja 2019. godine)
5. <https://www.24sata.hr/fun/cura-zeli-biti-kao-barbie-vadit-ce-rebra-i-jos-si-povecati-grudi-561637> (11. srpnja 2019. godine)
6. <https://www.youtube.com/watch?v=9hhjjhYGQtY> (11. srpnja 2019. godine)
7. <https://www.youtube.com/watch?v=4QWSOZOeAI> (11. srpnja 2019. godine)
8. <https://www.fashion.hr/moda/svjetska-moda/kako-izgledaju-stvarne-barbika-90478.aspx> (11. srpnja 2019. godine)
9. <https://www.fashion.hr/lifestyle/kultura/lutka-barbie-dobila-najvecu-posvetu-dosad-108389.aspx> (11. srpnja 2019. godine)
10. <https://www.fashion.hr/moda/trendovi/ovo-je-najpozeljniji-motiv-sezone-86312.aspx> (11. srpnja 2019. godine)
11. <https://lider.media/lider-trend/foto-nova-linija-barbika-inspirirana-inspirativnim-zenama/> (11. srpnja 2019. godine)
12. <http://inthedollhouse.net/exhibitions/> (11. srpnja 2019. godine)
13. <http://sarahhaney.com/index.php> (11. srpnja 2019. godine)
14. <https://www.blic.rs/slobodno-vreme/ovo-je-najbizarnije-umetnicko-delo/wgqge71> (11. srpnja 2019. godine)
15. (11. srpnja 2019. godine)
16. <https://www.theguardian.com/artanddesign/gallery/2012/jan/29/fine-art-posed-by-barbies> (11. srpnja 2019. godine)
17. <http://paulinajazvic.hr/pdf/catalog5.pdf> (11. srpnja 2019. godine)